

IN PLVTARCHI LIBROS QVI INSCRIBVNTVR
NON POSSE SVAVITER VIVI SECVNDVM EPICVRVM
ET
ADVERSVS COLOTEM

EMENDATIONES SCRIPSIT

ED. RASMVS.

Qui nostra aetate praeter Cobetum et Doehnerum Plutarchi libris in Epicureos scriptis vel explicandis operam dederint vel emendandis compertum non habeo. Ac Batavus quidem clarissimus, locis nonnullis ut solet conjecturas leviter quasi adspargens, parum pro nomine et fama videtur scriptori profuisse, Doehnerum autem, qua est prudentia et moderatione, prima tantum capita libri qui inscribitur *Non posse suaviter vivi secundum Epicurum* tractasse dolemus. Tot igitur tamque foedis confecti vulneribus libri elegantissime scripti hodieque jacent, ut, quemadmodum Romae olim satiram non scribere difficile erat, hic quin vel invitus criticum agas facere non possis. Ac feliciter evenit, ut qui iisdem vitiis laborent eandem habeant libri medicinam. Quaedam enim ex antiquioribus quos Plutarchus imitatus est scriptoribus optime corrigi possunt, frequentius singulari Plutarchei sermonis efficitur aequabilitate, ut ad aliorum locorum similitudinem corrupta verba liceat emendare. Quare vel utramque vel alteram viam persequi debet, quisquis ad emendandos Plutarchi libros accesserit, quod qui omiserit, hariolari potius et conjecturis quasi ludere quam litteris videbitur inservire.

NON POSSE SUAVITER VIVI SECUNDUM EPICURVM.

Cap. I.

Ed. paris δεῖ τοὺς λόγους ἑκαστον ὧν ἐλέγχει καὶ τὰ γράμματα μὴ παρέργως διελθεῖν, μηδὲ φωνὰς ἀλλαχόθεν ἄλλας ἀποσπῶντα, καὶ ῥήμασιν ἄνευ γραμμάτων ἐπιτιθέμενον, παρακρούεσθαι τοὺς ἀπείρους.

Doehner. q. plut. II. init. *non obiter scripta philosophorum quos quis argumentis esset refutaturus percurrenda esse, nec vocibus hinc inde et quasi per saturam avulsis atque litterarum adeo fide cassis imperitae plebis oculos praestringi debere.*

Scribendum est . . . καὶ ῥήμασιν ἄνευ πραγμάτων ἐπιτιθέμενον

Cf. Plut. adv. Colot. 3: (de eadem re) ὁ δὲ Κολώτης, ὅτι φωνὰς τινὰς ἐρῆμους πραγμάτων ἀποσπῶν . . . Ibid. 13: ταῦτα σκροφαντῶν ἐκ τῆς φωνῆς ὁ Κολώτης, καὶ τῷ ῥήματι διώκων οὐ τῷ πράγματι τὸν λόγον. Ibid. 22: ἐν πράγμασιν ἔχοντα τὴν ἀπάτην, οὐ περὶ φωνὰς τινὰς. Descendit γραμμάτων in hunc versum ex superiore: καὶ τὰ γράμματα μὴ παρέργως διελθεῖν.

Cap. II.

Ed. paris. Δοκεῖς οὖν μοι μὴ τὸ ἡδὺν ἐξαίρειν, ὡς φασιν, ἀλλὰ τὸ ζῆν.

Scrib. . . . ὡς φησ . . . ut ais.

Quid sit voluptatem tollere, ut loquuntur, non intellego. Dixerat Theo unam rem se esse demonstraturum, suaviter certe non posse vivi secundum Epicurum. Theonis igitur consilium laudat Plutarchus, quod voluptate sublata omnino vivendi locus illis eripiatur.

Cap. III.

Ed. paris. αἱ δὲ ἡδοναὶ καθάπερ ἀῦραι πρὸς ἑτέροις ἑτεραι τοῦ σώματος ἄφραις ἐπιγελοῦσαι διαχέονται, καὶ ὁ χρόνος ὁ μὲν τούτων οὐ πολὺς . . .

Doehn. q. pl. II. 2. . . . ἀῦραι πρὸς ἑτέροις . . . ἄφροις ἐπιγελοῦσαι

Scrib. . . . ἀγὰρ τινες ἑτέροις . . . ἄφροις ἐπιγελοῦσαι . . .

Cf. infra cap. 23: μεγάλην ἡδονὴν . . . καὶ χαρὰν οἶον αὐτὴν (sic codd.) ἐπιγελοῦσαν τοῖς ἀγαθοῖς. αὐτὴν diu a Bryano et Reiskio rectissime in αὐγὴν mutatum est. Tamen Doehnerus non eo consilio attulit hunc locum, ut inde superiorem emendaret, sed

ut ipsum ex superiore prava conjectura corrumperet scribens: καὶ χαρὰν οἶον αὖραν ἐπιγελώσαν τοῖς ἀγαθοῖς. Imo vero, quamquam etiam cap. 12. voluptates cum ventis comparantur (αἱ τοῦ σώματος ἡδοναὶ, καθάπερ οἱ ἐτησῖαι, μαραίνονται μετὰ τὴν ἀκμὴν), tamen alteri loco αὐγὴν alteri αὐγαί reddendum est. Primum enim ἐπιγελᾶν non potest dici nisi de rebus splendidibus, deinde ut voluptatum ita luminum est, alia in summis corporibus in clara luce ponere alia quasi negligere, quum atrae in omnes partes aequabiliter diffundantur. Quoniam vero ἐπιγελᾶν πρὸς τινι solocum esse videtur, αὐγαί τινες scripsi.

Ib. ed. paris. Τὸ δὲ ἡδέως ζῆν ἂν ἄπτωνται πλείονα περὶ τοῦτον λέγειν οὐκ ἔωσιν ἡμᾶς.

Scrib. Τὸ δὲ ἡδέως ζῆν ἀναπτύσσοντας πλείονα ...

Ne Reiskius quidem expedire potuit ἂν ἄπτωνται. Debebat certe dicere Plutarchus: τοῦ ... ἂν ἀπιώμεθα. Videtur autem huc pertinere ἀναπτύσσειν *revelare*: cf. de garrul. 2. αὐτὴ δὲ (ἡ ψυχὴ) ἐντὸς ἐτέρας τινὰς ἀναπτύσσει καὶ διέξεισι πρὸς αὐτὴν φροντίδας. Symp. VII. 10. 12 extr. ὁ οἶνος ... τὸ ὑπουλον ὡσπερ τινὰς διπλόας ἀναπτύσσει τῆς ψυχῆς.

Ib. ed. paris. πέρασ ἀνταῖς (scil. ταῖς ἡδοναῖς) κοινὸν Ἐπίκουρος τὴν παντὸς τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξείρασειν ἐπιτέθεικεν, ὡς τῆς φύσεως ἄχρι τοῦ λῦσαι τὸ ἀλγεινὸν αὐξούσης τὸ ἡδὸν, περαιτέρω δὲ προελθεῖν οὐκ ἐώσης κατὰ μέγεθος, ἀλλὰ ποικιλμυῖς τινὰς οὐκ ἀναγκαίους, ὅταν οὐκ ἐν τῷ μὴ πονεῖν γένηται, δεχομένης.

Scrib. ὅταν οὐκ ἐν τῷ μὴ πονεῖν γένηται.

Ipse enim Epicurus apud Diog. L. X. 144 haec docet: οὐκ ἐπαύξεται ἡ ἡδονὴ ἐν τῇ σαρκί, ἐπειδὴν ἄπαξ τὸ κατ' ἐνδειαν ἀλγοῦν ἐξαιρεθῆ ἀλλὰ μόνον ποικίλλεται et apud Cic. de fin. I. 11. 38: *privatione doloris putat Epicurus terminari summam voluptatem, ut postea variari voluptas distinguique possit, auferi amplificarique non possit.*

Cap. IV.

Vulg. (Epicurei) ... ὡσπερ σωμάτων οἰκία τῇ ψυχῇ τοῦ σοφοῦ τὰ τῆς ἡδονῆς ἐκκλύσματα μένειν ἐώντες.

Ed. par. ὡσπερ σωμάτων [ἐν] οἰκία τῇ ψυχῇ.

Doehn. I. p. 52. ὡσπερ σαρώματα ἐν οἰκία τῇ ψυχῇ.

Doehn. II. p. 6. ὡς περισσώματα κοιλία τῇ ψυχῇ.

Scrib. ὡσπερ σύρματα ἐν οἰκία τῇ ψυχῇ.

Doehnerus priorem conjecturam ipse postea abiecit, quod turpis hiatus σαρώματα ἐν Plutarcho obtruderetur. Quamquam non video, quid sit causae cur, qualia Sintenisius (de hiat. p. 342) collegit, ἐκτίσαιο αὐτῷ, ἐφαίνετο ἔμφρων cet. Plutarchum sibi sumpsisse, σαρώματα ἐν denegasse putemus. Quodsi recte Doehnerus offenditur in ipsa voce σαρώματα semel a grammatico quodam citata, id non valere de notissimo verbo σύρματα, cui eadem sententia subjecta est, vel unus demonstrat locus notissimus Heracliti ap. Arist. Eth. Nicom. 10. 5: ὄνον σύρματ' ἂν ἐλέσθαι μᾶλλον ἢ χρυσόν vel Dioscor. 5. 85: ἔμπλεως καρφῶν καὶ τριχῶν καὶ γῆς ὡς ἂν ἀπόψημά τι καὶ σύρμα τῶν ἐν τοῖς χαλκοργείοις ἔδα-

φῶν καὶ καμίνων οὐσα. Altera autem ingeniosa Doehneri conjectura eo maxime mihi videtur laborare, quod praepositio deest, quamquam ipse vir doctissimus (II. 33.) multas con-gessit similitudines hunc in modum comparatas: ὡσπερ ἐν σκληρῇ σαρκὶ καὶ τυλώδει τῆ ψυχῇ, οἶον ἔλκος ἐν σαρκὶ τῆ ψυχῇ cet.

Ib. ed. par. ὡς ἐν τῷ ταύτην (scil. εὐστάθειαν) ἐπινοεῖν περὶ τινὰς ἐσομένην καὶ γεγενημένην, τοῦ ἡδέος ὄντος.

Scrib: περὶ τινὰ ἐσομένην,
 „si quis norit, quibus in rebus illa stabilitas voluptatis (Cic. fin. II. 3. 9.) vel futura sit vel fuerit. De verborum conformatione cf. praec. conj. 24: ὡσπερ ἐνιοι φηφίσαντες πόσα φέρουσαν λαμβάνουσαν, οὐ κρίναντες πῶς συμβιωσομένην.

Cap. V.

Ed. par. Ὅρα δὴ πρόωτον μὲν, οἷα ποιοῦσι (scil. οἱ Ἐπικούρειοι) τὴν εἴτε ἡδονὴν ταύτην εἴτ' ἀπορίαν, ἢ εὐπάθειαν, ἄνω καὶ κάτω μετερωῶντες.

Scrib. . . ἢ εὐστάθειαν . . .

Modo enim id ipsum Plutarchus enarravit, finem bonorum ab Epicureis poni in vacuitate doloris sive stabilitate voluptatis, (ἢ ὑμνουμένη εὐστάθεια de san. pr. 22.), si tibi, ut Metrodorus ait (Cic. Tusc. II. 7. 17, offic. III. 33. 117, de fin. II. 28. 92 cet.) corpus bene constitutum sit et exploratum, ita semper fore.

Cap. VI.

Ed. par. Ὅχλων δὲ θυμὸς, καὶ ληστῶν ὀμότης, καὶ κληρονόμων ἀδικίας, εἴτι δὲ λοιμοὺς ἀέρων καὶ θάλασσαν εὐβράγκην, ὑφ' αἷς Ἐπίκουρος ὀλίγον ἐδέησε καταποθῆναι . . . ὡς γράφει, τί ἂν λέγοι τις;

Doehn. II. p. 10: καὶ θάλασσαν ἐκβραστήν ὑφ' ἧς

Scrib. καὶ θάλασσαν αὐβραστήν, ὑφ' ἧς

Optime quidem dicitur: ἢ θάλασσα ἐκβράζει, mare ejicit velut naufragos, ligna, pisces. Addo etiam Doehnerianis locos nonnullos ex Aeliano sumptos N. A. 13. 21: ὁ Τρίτων . . . δεῦρο ἐξεβράσθη, 13. 23: καὶ ἐκβρασθεῖσαν (σκολόπενδρον) θεάσασθαι οὐκ ἂν τις θρασύνοιτο. 6. 15: (ὁ δελφίς) ἐαντὸν εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς ἔλκων ἐξεβρασε, 15. 23: καὶ ἄπαξ ἐκβρασθέντες ὑπὸ τοῦ κύματος, 16. 19: ὅταν δὲ ἄρα νοσήσας ὄδε ὁ λαγὸς . . . ἐκβρασθῆ. At ἢ θάλασσα ἐκβράζεται dici non potest, nam quod ejicit non ejicitur, immo mare jactatur (βράζεται). Illud vero notum est, αὐτὸν vel αὐτὸν πάλιν, quod sexcenties apud Plutarchum reperitur, saepe in extremis verborum enumerationibus legi. Simillimus est ejusdem Epicuri locus adv. Col. 29: οὐκ εἶναι φύσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι ἀμείνω, καὶ τερατικῶς αὐτὸν εὐ ἀπαγγέλλειν (?) καὶ πᾶσχειν αὐτὸ τὸ τῶν γυναικῶν.

Cap. VIII.

Ed. par. (Epicurei) Χαίροντες ἀνδραπόδων τινὰ χαρὰν ἢ δεσμίῳν ἐξ εἰργμοῦ λυθέντων . . . ἐλευθέρως δὲ καὶ καθαρῶς καὶ ἀμιγροῦς καὶ ἀπολυωτίστον χαρᾶς ἀγεύστων.

Doehn. II. 10: καὶ ἀνεπιθολώτου χαρᾶς

Scrib. καὶ ἀδουλώτου χαρᾶς

ἀπουλώτιστος nihil esse, apparet. Nam sine vitiis, quae est quorundam interpretatio, graece diceretur ἀνύπουλος, quod Hesychii tantum et ecclesiasticorum scriptorum auctoritate confirmatur. Ne Doehnerianum quidem ἀνεπιθολώτος meliore nititur fundamento. At ἀδούλωτος non solum in exemplum a fugitivis petitum bene cadere rationeque palaeographica commendari videtur sed etiam alibi apud Plutarchum legitur cf. vit. Rom. 7. ἐνορῶν δὲ τῷ προσώπῳ τὸ θαρῆαλέον καὶ λιαιμὸν τῆς ψυχῆς ἀδούλωτον καὶ ἀπαθὲς ὑπὸ τῶν παρόντων. amator. 9: καὶ τῷ μηδὲν ἐκπεπληχθαι τῶν περὶ ἐκείνην, ἴσον παρέχειν καὶ ἀδούλωτον. consol. ad Ap. 13: τὸ γὰρ ἀδούλωτον τῇ σαρκὶ καὶ τοῖς ταύτης πάθεσι διάγειν.

Ib. ed. par. Αὐτὸς γοῦν ὁ Ἐπίκουρος εἰπὼν ὡς [Εἰ] μηδὲν ἡμᾶς αἰ ὑπὲρ τῶν μετεώρων ὑποψία ἠνώχλων, ἔτι [τε] τὰ περὶ θανάτου καὶ ἀλγηδόνων, οὐκ ἂν ποτε προσεδεόμεθα φυσιολογίας.

Epicuri verba, hoc loco sive a Plutarcho ipso sive a librario in angustum coacta, inter κυρίας δόξας apud Diog. L. X. 142 uberiora quidem leguntur sed tam corrupta, ut vel Cobetus de restituendo genuino sermone desperasse videatur:

Εἰ μηδὲν ἡμᾶς αἰ περὶ τῶν μετεώρων ὑποψία ἠνώχλων καὶ αἰ περὶ θανάτου μήποτε πρὸς ἡμᾶς ἐστι, ἔτι τε* τετόλμηκα νοεῖν τοὺς ὄρους τῶν ἀλγηδόνων καὶ ἐπιθυμιῶν, οὐκ ἂν προσεδεόμεθα φυσιολογίας.

Scrib. ἔτι τε τὸ μὴ κα[τα] νοεῖν τοὺς ὄρους (scil. μὴ ἠνώχλει).

Num recte Cobetus, secutus ni fallor J. G. Schneiderum (Adnot. ad Epicur. epistolam ad Herod. init.) μήποτε πρὸς ἡμᾶς ἐστι scripserit pro eo quod in codicibus esse videtur εἴτι, dubito, neque enim verbum substantivum illi formulae adjectum unquam me legere memini. Equidem magis de dittographia quae dicitur cogitaverim. Jam modestam illam quasi excusationem εἴ τι τετόλμηκα νοεῖν absurdissimam esse inter κυρίας δόξας, quas *leges maxime ratas et quasi oracula sapientia* Epicurus esse voluisset, post Gassendum ad unum omnes censuerunt. Atqui apud Diogenem haec antecedunt, a Cicerone, (de fin. II. 7. 21.) latine conversa: Εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔλνε τοὺς φόβους τῆς διανοίας τοὺς τε περὶ μετεώρων καὶ θανάτου καὶ ἀλγηδόνων, ἔτι τε τὸ πέρας τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν, οὐκ ἂν ποτε εἴχομεν, ὅ, τι μεμψαίμεθα αὐτοῖς. Levissimo igitur litterarum facto additamento pro εἴ τι τετόλμηκα νοεῖν scribendum credo ἔτι τε τὸ μὴ κατανοεῖν.

Cap. X.

Ed. par. ὡς τὸν Ἡροδότου τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Περσικὰ τὸν Ξενοφῶντος.

Scrib. ... Ἡροδότου τὰ Περσικὰ καὶ Ἑλληνικὰ ... Ξενοφῶντος.

Suum cuique scriptori reddendum esse, quis non intelligat? Quid vero praeterea in periodo maxime turbata corrigendum sit, dicere non audeo.

Ib. ed. par. γέγραφε περὶ Πανθείας Ξενοφῶν, ἢ περὶ Τιμοκλείας Ἀριστόβουλος ἢ Θήβης Θεόπομπος.

Scrib. . . . ἢ Θήβας Θεόπομπος
 ut de Herod. mal. 6: τὸν ὑπὸ Θήβας Ἀλεξάνδρον τοῦ τυράννου φόνον. Docet enim Cobet-
 tus alicubi Θήβα servare a longum. Ceterum in vita Pelopidae nomen clarissimae
 mulieris Θήβη scribi non reticuerim.

Cap. XI.

Ed. par. Καίτοι ταῖς μὲν ἱστορίαις ἀπλοῦν τι καὶ λεῖόν ἐστι.

Scrib. ἀπαλόν τι καὶ

cf. de Herod. mal. extr: φυλάττεσθαι τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ (Herodoti) καὶ κακολογίαν
 λείους καὶ ἀπαλοῖς σχήμασιν ὑποδεδνκίαν. de aud. 16: ἀλλ' ἐπὶ τὰς προσήνεις καὶ
 ἀπαλὰς ἀποστρέφοντες ὀμλίαις τὰ ὄτα. Etiam adv. Colot. 27 corrigendum est: τὰ ἀπαλὰ
 ταῦτα καὶ λεῖα καὶ προσήνῃ κινήματα τῆς σαρκός.

Cap. XII.

Ed. par. (senes secundum Epicurum) τῶν τε προτέρων ἡδονῶν ἀναμνησκοντες
 ἑαυτοῖς, καὶ χρώμενοι ταῖς παλαιαῖς ἀπορίᾳ προσφάτων, ὥσπερ τεταριχευμέναις καὶ
 νεκραῖς, ἄλλας πάλιν καὶ τεθνηκυίας, οἷον ἐν τέφρᾳ ψυχρᾷ, τῇ σαρκὶ κινουῦντες παρὰ
 φύσιν καὶ ἀναζωπυροῦντες.

Scrib. καὶ χρώμενοι ταῖς παλαιαῖς ἀπορίᾳ προσφάτων ὥσπερ τεταριχευμέναις,
 καὶ νεκρὰς ἄλλας πάλιν καὶ τεθνηκυίας, οἷον ἐν τέφρᾳ ψυχρᾷ τῇ σαρκὶ . . .

νεκραῖς non potest tanquam synonymum copulari cum τεταριχευμέναις (ut putabat
 Doehn. I. 47), omnis enim caro quae nutrimento est mortua est. Immo prior pars simili-
 tudinis his tantum verbis continetur: καὶ χρώμενοι ταῖς παλαιαῖς ἀπορίᾳ προσφάτων ὥσπερ
 τεταριχευμέναις. Videtur enim exprimi proverbium quoddam apud Suidam s. v. ἂν μὴ
 reliquosque paroemiographos traditum: ἂν μὴ παρῆ κρέα, ταρίχει στερκτέον παρεγγῆ
 ἢ παροιμία ὅτι δεῖ τοῖς παροῦσιν ἀρκεῖσθαι. Alterum genus libidinum proximis describitur:
 καὶ νεκρὰς ἄλλας πάλιν καὶ τεθνηκυίας . . . Sic conjungit Plutarchus (Doehn. II. p. 27)
 ἀρχαῖα καὶ παλαιά, σμικρὰ καὶ γαῦλα, εὐμαρῶς καὶ ῥαδίως, νεαρὸς καὶ πρόσφατος.

Cap. XIII.

Ed. par. μουσικὴν δὲ ὅσας ἡδονὰς καὶ χάριτας οἷας φέρουσιν ἀποστρέφονται
 καὶ φεύγουσι, βουλόμενος οὐκ ἂν τις ἐκλάθοιτο, δι' ἀτοπίαν ὣν Ἐπίκουρος λέγει, φιλο-
 θέωρον μὲν ἀποφαίνων τὸν σοφὸν ἐν ταῖς διαπορίαις καὶ χαίροντα παρ' ὄντινον ἕτερον
 ἐκροῦμασιν.

Scrib. . . . χάριτας οἷας φέρουσιν ὅσον ἀποστρέφονται, οὐκ ἂν τις ἐκλάθοιτο
 βουλόμενος ἐν ταῖς Διαπορίαις

Simillima enim constructio invenitur supra cap. IX: ὅν ὅσας ἐκάτερον καὶ ἡλικίας
 ἡδονὰς ἀναδίδωσιν, οὐκ ἂν τις ἀκούσειε διελθεῖν προθυμούμενος. Quamquam alibi Plu-
 tarchus οὐδὲ βουλόμενος praefert, velut infra c. 15: ἀλλὰ τὴν ἀτοπίαν οὐδὲ βουλόμενον

ἔστι . . . παρελθεῖν, c. 18 init.: οὐδείς ἂν οὐδὲ βουλόμενος ἐκστήσειεν ἑαυτοῦ cet. Quid vero valeat ἐν ταῖς διαπορίαις merito mireris nec Reiskium nec Wytttenbachium nec Duebnerum perspexisse, quum vera interpretatio jam a Menagio bis edita sit ad Diog. L. X. 120 et 121. Illi enim, quamquam dubitationis signo appicto, sic convertunt: *sapientem spectando debere esse deditum in pompis* [?] *scenicisque actionibus*, quum Διαπορίαι Epicuri sint liber, in his ipsis quos tractamus libris citatus (adv. Col. 34.)

Ib. ed. par. Εἰ δὲ Πτολεμαῖος ὁ πρῶτος συναγαγὼν τὸ μουσεῖον τούτοις (scil. Epicuri) συνέντευχε τοῖς καλοῖς καὶ βασιλικοῖς παραγγέλμασιν, ἃρ' οὐκ ἂν εἶπε τοῖς Σαμίοις, Ὡ Μοῦσα, τίς ὁ φθόνος; Ἀθηναίων γὰρ οὐδενὶ πρέπει ταῖς Μούσαις οὕτως ἀπεχθάνεσθαι καὶ πολεμεῖν· ὅσα δὲ μὴ περίληξε Ζεὺς, ἀτύχονται βῶν Πιερίδων αἰονία.

Scrib. . . οὐκ ἂν εἶπε, Ὡ Μοῦσα τίς ὁ φθόνος; Ἀθηναίων γὰρ οὐδενὶ πρέπει τοῖς Σαμίοις οὕτως ἀπεχθάνεσθαι καὶ πολεμεῖν, ὅσα δὲ μὴ etc.

Cobetus — nam de reliquis taceo — quid ea emendatione quam Mnemos. VI. p. 112 protulit: Τοῖς Σαμίοις, Ὡ Μοῦσα, τίς ὁ φθόνος; sibi videatur effecisse non intellego. Mihi Plutarchus notissimum Atheniensium in Samios odium significasse videtur, quod in proverbium cecidisse Apostolius XVI. 14 docet et Suidas s. v. τὰ Σαμίων ὑποπτύεις, παροιμία. αὕτη λέγεται ἐπὶ τῶν δεδιότων τινὰς ἀνηκέστους κακῶν ἀποδόσεις, παρήλθε δὲ ἀπὸ τῶν γενομένων ὑπὸ Ἀθηναίων εἰς Σαμίους αἰκισμῶν. Haec igitur est sententia loci: Epicuri in Musas odium acerbius erat quam Atheniensium in Samios.

Ib. ed. par. . . οἶον διὰ τί τῶν ἴσων αὐλῶν ὁ στενότερος (sic!) βαρύτερον φθέγγεται· καὶ διὰ τί τῆς σύριγγος ἀνασπώμενης, πᾶσιν ὀξύνεται τοῖς φθόγγοις, κλινομένης δὲ πάλιν βαρύνει . . . καὶ τί δήποτε τῶν θεάτρων ἂν ἄχρηα τῆς ὀρχήστρας κατασκεδάσης ἢ χοῦν, ὃ λαὸς τυφλοῦται.

Scrib. . . ὁ στενότερος [ὀξύτερον, ὃ δὲ εὐρύτερος] βαρύτερον φθέγγεται . . . κατὰσπώμενης δὲ πάλιν βαρύνεται . . . ἢ χοῦν, ὃ νόμος τυφλοῦται.

Primum apparet, angustiore tibia non graviorem sed acutiorem sonum edi. σύριγξ autem, quoniam Plutarchus hoc loco de tibiis tantum quaestiones ponit, non pastoricia illa fistula ex compluribus arundinibus compacta sed in ipsa tibia pars quaedam videtur esse. Quae qualis fuerit discimus ex ipso Plutarcho de mus. 21: Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ . . . ἐτέρων πολλῶν, οὓς πάντας ἴσμεν . . . ἀπεσχημένους χρώματος τε καὶ μεταβολῆς . . . Τηλεφάνης ὁ Μεγαρικὸς οὕτως ἐπολέμησε ταῖς σύριγγιν, ὥστε τοὺς αὐλοποιούς οὐδ' ἐπιθεῖναι πώποτε εἶασεν ἐπὶ τοὺς αὐλοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῦ Πυθικοῦ ἀγῶνος μάλιστα διὰ ταῦτ' ἀπέστη. Ex quo efficitur, quamvis Volkmannus hanc loci explicationem primo a Burette editam rejiciat, syringem simplicem quandam fistulam fuisse, quam tibiicines interdum summis tibiis praefigerent, quo luxuriosiore redderent modulationem (πλάσιν). Huc de Mida quoque Agrigentino (Schol. Pind. Pyth. XII. 1) fabula referenda erit. Quare quum σύριγξ tibiae eam fere partem significet quae alioquin dicitur γλωσσα (lingula, Mundstueck), liceat afferre locum Theophrasti (hist. plant. 4. 11. 7) minus perite a Plinio (n. h. 16. 36) latine redditum: Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν πλάσιν μετέβησαν, ἢ τομῇ (scil. τοῦ καλάμου) μετεκινήθη . . . Γίνεσθαι δὲ φασὶ τρένον τε χρήσιμον καὶ καταυλήσεως βραχείας δεῖσθαι

καὶ κατασπάσματα τὰς γλώσσας ἔχειν· τοῦτο δὲ ἀναγκαῖον τοῖς μετὰ πλάσματος ἀλλοῦσι. Sequitur igitur, supra scribendum esse τῆς σύριγγος . . . κατασπωμένης. — Postremo pro insano ΗΧΟΥΝΟΛΑΟC restitui ΗΧΟΥΝΟΝΟΜΟC et litterarum adductus similitudine et quod tibicinum potissimum modi νόμοι vocabantur. — ὁ νόμος τυφλοῦται est modus attenuatur cf. symp. 8. 3. 3. ἢ δὲ φωνὴ . . . τυφλοῦται παντάπασιν.

Cap. XV.

Ed. par. τίνας οὖν οἴομεθα . . . ἡδονὰς εἶναι τὰς Πλάτωνος, . . . τίνας δ' Ἀριστοτέλους . . . τίνας δὲ Θεοφράστου καὶ Φειδίου τοὺς τῆς πατριδος; ἐκκοψάντων τυράννων;

Scrib. τίνας δὲ Θεοφράστου καὶ Φανίου . . .

Theophrastus non solum hic inter eos nominatur philosophos qui optime de republica meruerint, sed etiam loco gemello adv. Col. 33 dicitur τὴν πατρίδα δις ἔλευθεροῦσαι τυραννομένην. Quamquam, quum reliqui scriptores de hac re universi taceant, haud scio an omne illud tyrannicidium a rhetoribus eum in modum fictum sit, quem egregie perstrinxit *Lehrs: populare Aufsätze aus dem Alterthum* p. 197 cet. Jam vero, quum Theophrastus et ille quem nemo novit Phidias conjuncti videantur patriam in libertatem vindicasse, notissimum Theophrasti amicum eundemque popularem Phanium Eresium in Plutarchum inducere non dubito, praesertim quum tyrannos ab eo si non ejectos at libris tamen tractatos fuisse aliunde constet. Citatur enim apud Athen. 6. 232. c: Φανίας ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ τυράννων et 3. 90. e: Φανίας ὁ Ἐρέσιος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ τυράννων ἀναίρεσις ἐκ τιμωρίας.

Cap. XVI.

Ed. par. . . . νέας γυναῖκας, οἷα Λεόντιον καὶ Ἡδεῖα καὶ Νικίθειον ἐνέμοντο περὶ τὸν κῆπον.

Scrib. . . . οἷαι . . . Νικίδιον . . .

Legitur Diog. L. X. 7. Μαυμάριον καὶ Ἡδεῖαν καὶ Ἐρώτιον καὶ Νικίδιον, quare Νικίδιον etiam apud Plutarchum scribendum esse jam Menagius docuit. Et Νίκιον (Ath. 4. 157. a.) et Νικίδιον et Νικώ (Ath. 13. 582. e.) meretricia nomina sunt.

Ib. ed. par. . . . φέρων δὲ στέφανον ἀμφέθηκέ τις·

ὑμνεῖτο δ' αἰσχρῶς, κλῶνα πρὸς καλὸν δάφνης,

ὁ Φοῖβος οὐ προσφδά' τὴν τ' ἐναύλιον

ὠθῶν τις ἐξέκλαζε (codd: ἐξέκλαζε) σύγκοιτον φίλην.

Interpr. par. . . . januamque alius domus operiens, excludit caram conjugem.

Scrib. τοῦ τ' ἐναντίον βοῶν τις ἐξέκλαζε σύγκοιτον φίλην. e regione hujus alius vociferatione nomen carae conjugis celebrabat.

Quamquam vel Meinekius in Addend. ad Com. Gr. T. V. p. 121 ἐναύλιον, inquit, forsitan rectius intellegas de janua ut ὠθεῖν sit cum vi impellere, tamen non video quo spectet in describendo servorum convivio vel janua interior cum vi impulsa vel cara

conjux exclusa. Quid quod ne vocabulum quidem graecum est ἡ ἐναύλιος scil. θύρα. Est in aedibus αὐλῆιός θύρα, est μέταυλος (cf. Lys. or. 1. 17. Lob. ad Phryn. 195. Cobet Nov. Lect. 76, ib. 178) non est ἐναύλιος. Contra, quid in conviviis frequentius auditur cantilenis ebriorum summa voce amicularum laudes effudentium? Nec minus recte dici videtur ἐξέκλαζε σύγκοιτον φίλην quam apud Eur. Jon. 1204: ἐκ δ' ἐκλαγξ' ὅπα ἀξύνετον αἰάζουσα vel Aesch. Agam. 48. μέγαν ἐκ θυμοῦ κλάζοντες Ἄρη vel Vergilianum illud: *formosam resonare doces Amaryllida silvas.*

Cap. XVII.

Ed. par. Καὶ ἔωλον οἱ ἄνθρωποι τῆς ἡδονῆς τὸ μέγεθος, καθάπερ κέντρον καὶ διαστήματι, τῇ γαστρὶ περιγράφουσι.

Scrib. Καθόλου δ' οἱ ἄνθρωποι . . .

Saepe enim Plutarchus in initio enunciationis, qua ad novum argumentum et latius patens argumentum est transiturus, καθόλου ponit. cf. de mus. 21: καθόλου δ' εἴ τις . . . ib. 41 init. καθόλου δ' ὁ γε νοῦν ἔχων . . . consol. ad Ap. 17 init. καθόλου γὰρ χρῆ, de virt. mor. 12: καθόλου δὲ τῶν ὄντων αὐτοὶ τέ φασιν . . . sept. sap. conv. 20: καθόλου δὲ εἶπεν, εἴ τις . . . Quod Wyttenbachius commendavit καὶ ὄλον sic non videtur reperiri.

Ib. ed. par. Ἄλλὰ καὶ, εἴ τι μέγα περὶ τὰς τοῦ σώματος ἡδονὰς, κοινόν ἐστι δῆλον τοῦτο τοῖς πρακτικοῖς πράγμασι.

Reisk. Wyt. τοῖς πρακτικοῖς ἀνδράσιν.

Scrib. ταῖς πρακτικαῖς scil. ἡδοναῖς.

Communitas enim non potest esse inter voluptatem et hominem sed inter binas voluptates vel binos homines. Sic in extremo capite legimus: καὶ τῶν ἡδονῶν τὰς σωματικὰς αἰ πρακτικὰ . . . δε' ὑπερβολὴν καὶ μέγεθος ἀφανίζουσιν.

Cap. XVIII.

Ed. par. Ἐπικούρω οὐδ' ἂν εἷς πιστεύσειεν, ὅτι ταῖς μεγίσταις ἀλγηδύσι καὶ νόσοις ἐναποθνήσκων, ἀντιπαρεπέμπετο τῇ μνήμῃ τῶν ἀπολελανσμένων πρότερον ἡδονῶν.

Scrib. . . ἀντιπαρετάττετο τὴν μνήμην . . .

Elegantissima dictio ἀντιπαρεπέμπετο, Reiskius ait; vicissim solatium accipere explicat Wy. in lexico, eum . . . recreatum fuisse comitante memoria perceptarum olim voluptatum vertit locum Parisinus interpres. Tamen ne vocabulum quidem est ἀντιπαρεπέμπεσθαι. Scribit vero Diog. L. X. 22 haec de ultimo Epicuri vitae die: ἤδη τελευτῶν γράφει πρὸς Ἰδομενέα τήνδε τὴν ἐπιστολήν . . . σιραγγοῦρία τε παρηκολοῦθήκει καὶ δυσεντερικὰ πάθη . . . ἀντιπαρετάττετο δὲ πᾶσι τοῖτοις τὸ κατὰ ψυχὴν χαῖρον ἐπὶ τῇ τῶν γεγονότων ἡμῖν διαλογισμῶν μνήμῃ. Ac ne quis de Diogenis fide dubitet, eadem latine legimus ap. Cic. de fin. 2. 30. 96, quamvis ibi amicus Epicuri Hermarchus nominetur: *Compensabatur tamen cum his omnibus animi laetitia, quam capiebamus memoria*

rationum inventorumque nostrorum. Quare etsi Plutarchus paullo malignius pro amicorum consuetudine voluptatum memoriam posuisse videtur, tamen quin hunc ipsum Epicuri locum expresserit nemo dubitabit. Quae quum ita sint, vel corrigendum est: ἀντιπαρειάττετο (med.) τὴν μνήμην, vel ἀντιπαρειάττετο (pass.) τὸ κατὰ ψυχὴν χαῖρον ἐπὶ τῇ μνήμῃ.

Cap. XIX.

Ed. par. ἄρ' οὐχ' ὁμολογοῦσι μεγάλας ἡδονὰς προῖεσθαι δι' ἀσθένειαν ἢ μαλακίαν φείγοντες ἀρχὰς, ἢ πολιτείας καὶ φιλίας βασιλέων, ἀφ' ὧν τὰ μεγάλα καλὰ εἰς τὸν βίον γίνεσθαι ἔφη Δημόκριτος.

Scrib. . . . τὰ μεγάλα καὶ καλὰ

Eundem enim Democriti locum eodem consilio Plutarchus jam attulit adv. Col. 32. Δημόκριτος μὲν παραινεί τὴν τε πολιτικὴν τέχνην μεγίστην οὖσαν ἐκδιδάσκεισθαι καὶ τοὺς πόνοους διώκειν, ἀφ' ὧν τὰ μεγάλα καὶ λαμπρὰ γίνονται τοῖς ἀνθρώποις. Perperam igitur Mullachius in collectione Democriteorum, tamquam ex diversis libris loci sumpti sint, alterum numero 88 alterum numero 195 notavit.

Cap. XXI.

Ed. par. Ἄλλ' ὀλίγοι μὲν τῶν ἀνθρώπων δεδίασι τὸν θεόν, οἷς οὐκ ἄμεινον μὴ δεδιέναι.

Scrib. . . . οἷς ἄμεινον μὴ δεδιέναι.

Plutarchus enim in hoc libro — longe aliter atque eo qui est de superstitione — nimiam contendit superstitionem minus nocere quam impietatem.

Cap. XXII.

Ed. par. Οὐ τοίνυν ὀργαῖς καὶ χάρισι συνέχεται τὸ θεῖον, ἀλλ' ὅτι μὲν χαρίζεσθαι καὶ βοηθεῖν πέφυκεν, ὀργίζεσθαι δὲ καὶ κακῶς ποιεῖν οὐ πέφυκεν· ἀλλὰ ὁ μὲν „μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηνὸν ἄρμα ἐλαύνων,“ κάτω πρῶτος πορεύεται διακοσμῶν πάντα καὶ ἐπιμελούμενος.

Scrib. Οὐ τοίνυν ὀργαῖς συνέχεται . . . „μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ . . . ἐλαύνων πρῶτος πορ. δ. π. κ. ἐπιμελούμενος.“

Primum delendum est καὶ χάρισι, illud ipsum enim, non modo ab ira sed etiam a gratia divinum alienum esse numen, Epicuri primum praeceptum est (infra cap. 23. Diog. La. X. 139), quum sola gratia deorum naturam contineri Plutarchus doceat. Nec vero ideo ἀλλὰ χάρισι scribendum est, ne ter deinceps scriptor elegantis orationis studiosissimus eadem uti videatur particula. Deinde post μέγας inserendum est ἡγεμῶν, quia sic locus legitur apud Plat. Phaedr. 246 E. Falli enim eos Platonis interpretes, qui ἡγεμῶν e Platone ejiciendum esse censent, ipse docet Plutarchus symp. 8. 3. 5: ὁ γὰρ δὴ μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ Ζεὺς. Sed tamquam furca expellendum est indignissimum illud κάτω, dii enim apud Platonem non declivi itinere deorsum labuntur sed sursum nitentes caelum circumvehuntur (πορεύ-

ονται πρὸς τὸ ἄναντες ἤδη). Ac perridiculo errore verbum ineptissimum Platonicis illis se videtur immiscuisse. Verba enim *πιτηνὸν ἄρμα ἐλαύνων* in codicibus non minus quam in editionibus infra post ὡς ὁ Πίνδαρος legebantur, donec Xylander et Wyttenbachius justam sedem iis reddiderunt. Quam rationem ut legentibus indicaret doctum aliquem virum existimo adscripsisse κατω.

Cap. XXIII.

Ed. par. οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρας, ὅποι ἂν ὀρμῶμαι, οὔτε ὅ τι ἂν μέλλω πράττειν.
Scrib. . . . ἡμέρας, οὐδ' ὅποι ἂν . . .

Sic enim locus legitur ap. Xen. Symp. 4. 48.

Cap. XXIV.

Ed. par. Εἶτα οὗτος, ἔφη, δι' ἐκείνον ἀτελής ὁ λόγος ἔσται καὶ φοβηθῆσόμεθα τὸ ΛΟΓΙΟΝ πρὸς Ἐπίκουρον λέγοντες; Ἡμισία, ἔφη, ἐγὼ, καὶ Δίς γὰρ ὁ δεῖ καλὸν ἔστιν ἀκοῦσαι, κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα.

Scrib. καὶ φοβηθῆσόμεθα τὸ ΛΟΙΠΟΝ πρὸς . . .

„et id quod restat contra Epicurum dicere verebimur?“ Neque enim de oraculo Epicuro dato disputatur, sed, num extrema pars a Plutarcho ipso jam alibi praerepta disputationi sit adjicienda, dubitatur. Cf. supra cap. 20: τίς, ἔφη, τὰ λειπόμενα τῆς λόγῳ ἀναδίδωσι; De Empedocleo loco cf. Mullach ad v. 232.

Cap. XXVI.

Ed. par. . . . ἐμάτια συνήθη τοῖς τεθνηκόσι, καὶ ὡς ὁ Μίνως τῷ Γλαύκῳ „κρητικούς αὐλοὺς θανοῦσης κῶλα ποικίλης νεβροῦ“ συνθάπτοντες, ἦδιον ἔχουσι.

Scrib. . . . θανοῦσι . . .

Etsi ipsum poetam θανόντι scripsisse fortasse recte existimat Heckerus (Nauck frgm. trg. ad. 348), apud Plutarchum tamen et ipso librarii mendo et plurali qui antecedit θανοῦσι videtur indicari.

Cap. XXVII.

Ed. par. . . . τῷ Κερβέρω διαδάκνεσθαι, καὶ φορεῖν εἰς τὸν [**] τρητόν.

Scrib. εἰς τὸν τρητόν sine lacunae signo.

πίθον enim in hac formula omitti testatur Suid, s. v. εἰς τὸν τετραγμένον, λείπει, πίθον.

Cap. XXVIII.

Ed. par. . . . ὡς ἔστιν ἐντυχεῖν ἀληθῶς τοῖς τεθνεῶσι καὶ τῷ φιλοῦντι τοῦ φρονοῦντος αὐτοῦ καὶ φιλοῦντος ἄψασθαι καὶ συγγενέσθαι. Sequitur lacunae signum.

Scrib. . . . τοῖς τεθνεῶσι καὶ τοῦ φιλοῦντος αὐτοῦ καὶ φρονοῦντος ἄψασθαι καὶ συγγενέσθαι . . .

fore ut revera cum vita functis possimus congrēdi amicūque ipsū et eum mente animoque praeditum amplecti et adire, non ut Epicurei φάσματα καὶ εἴδωλα τεθνηκότων εταίρων οἴομενοι δέχεσθαι, οἷς οὔτε νοῦς ἐστίν, οὔτ' αἴσθησις, αὐτοῖς δὲ συνέσεσθαι . . . μὴ προσδοκῶντες. Haec enim praecedunt apud Plutarchum, cui fortasse Homericum illud λ. 602 εἴδωλον, αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι τέρεται ante oculos versabatur. τῷ φιλοῦντι nisi, fallor in margine verbo συγγενέσθαι adjectum erat, neque enim pendere potest ex ἐντυχεῖν.

Cap. XXIX.

Ed. par. Καὶ καθάπερ, οἶμαι, τὰ μὴ χρηστὰ τῶν φαρμάκων, ἀλλ' ἀναγκαῖα, κουφίζοντα τοὺς νοσοῦντας, ἐπιτρίβει καὶ λυμαίνεται τοὺς ὑγιαίνοντας, οὕτως ὁ Ἐπικούρου λόγος τοῖς μὲν ἀθλίως ζῶσιν οὐκ εὐτυχῆ [*] τοῖς δὲ καλῶς πράσσουσι τελευτὴν ἐπαγγέλλεται . . . τῶν δὲ . . . βρονόντων ἀγαθοῖς παντάπασι κολούει τὸ εὖθυμον.

Scrib. . . τὰ μὴ χαρτὰ τῶν φαρμάκων . . . τοῖς μὲν ἀθλίως ζῶσιν οὐκ εὐτυχίαν, τοῦ δὲ κακῶς πράσσειν τελευτὴν ἐπαγγέλλεται . . .

Apparet necessitati opponi acerbiteriam quandam medicinae vel molestiam (cf. an seni 25: καθάπερ τὰ φάρμακα δάκνει παραχρῆμα καὶ λυπεῖ, τὸ δὲ καλὸν . . . ἕστερον ἀναδίδωσι.) Ac de homine quidem positum χρηστὸς animum lenem clementemque significat (cf. Lucull. 18: ταῦτα μὲν οὖν φύσει χρηστὸν ὄντα καὶ φιλόφρονον ἡνία τὸν Λούκιλλον, Alex. 30: οὕτω γὰρ ἦν χρηστὸς κρατήσας Ἀλέξανδρος ὡς δεινὸς μαχόμενος, maxime Phoc. vit. 10), ideo tamen πράγμα μὴ χρηστὸν non est res acerba sed res inutilis. De verbo χαρτὸς cf. supra cap. 7: κακῶν ἀποφυγὴ τὸ χαρτόν ἐστι καὶ ἀγαθόν, cap. 14: καὶ μηδὲν αἰρετὸν ἔχουσι μηδ' ὄρεκτον ὄλως μηδὲ χαρτόν, symp. 5 prooem: οὐδὲν ἴδιον τῆ ψυχῆ τεργνὸν οὐδὲ χαρτόν οὐδ' αἰρετὸν ὄλως. Quod ad reliqua verba attinet, ne Plutarchi contra Epicurum argumentatio in re omnium captiosissima prorsus videatur claudicare, prope integram Reiskii emendationem servavi.

ADVERSUS COLOTEM.

Cap. IV.

Ed. par. Πρὸς δὲ Βεργονίκην τὴν Δηϊτάρου τῶν Λακεδαιμονίων τινὰ γυναικῶν ἀφικέσθαι λέγουσιν: ὡς δ' ἐγγὺς ἀλλήλων προσήλθον, εὐθὺς ἀποστραφῆναι, τὴν μὲν τὸ μύρον, ὡς εἶκε, τὴν δὲ τὸ βούτυρον δυσχεράνασαν.

Scrib. . . Στρατονίκην τὴν Δηϊτάρου τῶν Παιονίδων τινὰ γυναικῶν . . .

Deiotari regis uxor in Plutarchi libro qui est de virtutibus mulierum — temere enim Cobetum num Plutarchus libelli auctor esset dubitasse his ipsis diebus M. Dinse in programmate Gymnasii Berolinensis Leucophaei demonstravit — ibi igitur Deiotari uxor bis vocatur Stratonice. Reginam vero non magis credes quam ex Lacaenis ullam quamvis incomptis corpus butyro unxisse. Quodsi butyro ungi olim Spartaе usitatum fuisse fingis, at Deiotari temporibus miselli illi Lacones a prisca disciplinae severitate diu defecerant. Quare quum de barbara aliqua muliere bello fortasse capta cogitandum esse appareat, juvat meminisse bellicosissimos Paeones butyro non solum vesi sed etiam ungi solitos esse. cf. Hecat. Mil. ap. Athen. 10. 447. d: ἀλείφονται δὲ ἐλαίῳ ἀπὸ γάλακτος, et Anaxandridem ap. Ath. 4. 131. b de universis Thracibus: δειπνεῖν δ' ἄνδρας βοτυροφάγας ἀχμηροκόμας μυριοπληθεῖς.

Cap. V.

Ed. par. Ὄρα δὴ σκοπεῖν, τίνας μᾶλλον ἄνθρωποι τὸ μὴ μᾶλλον ἐπάγουσι τοῖς πράγμασιν, ἢ οἱ πᾶν μὲν τὸ αἰσθητὸν, κρᾶμα παντοδαπῶν ποιότητων ἀποφαίνουσι Σύμμικτον, ὥστε γλεῦκος ἀλφειτήριον.

Scrib. . . ὥστε γλεῦκος ἀλφειτήριον, ut mustum polentarium, mustum cui polenta adjecta est.

Num quid aptius rerum mixtarum exemplum inveniri potest quam qui e miscendo nominetur Homericus ille κνκεών? Cf. κ. 234: ἐν δὲ σφιν τυρόν τε καὶ ἄλφειτα καὶ μέλι χλωρόν οἶνον Πραμνεῖω ἐκίκα et Epinici comici versus ap. Athen. 10. 432. c: ἐπαλφειτοῦντα τοῦ θέρους ποτὲ ἰδὼν Σέλευκον ἠδέως τὸν βασιλέα. De vocabulo minus usitato ἀλφειτήριος exscribo locum Antiphanis, quamquam probe scio Cobetum N. L. p. 174 contra hanc formam disputasse: Poll. 10. 179 . . . οἱ δὲ Ἀττικοὶ κόικα . . . σαφῶς δὲ αὐτὸ Ἀντιφάνης ἐν Βομβυλιῶ δηλοῖ εἰπὼν ἀγγεῖον ἀλφειτήριον κόιξ.

Cap. XI.

Ed. par. (ex Empedocle) . . . εὔτε δ' ἀποκριθῶσι (scil. elementa) τὰ δ' αὖ δυσδαίμονα πότιμον

εἰκαί [ως] καλέουσι νόμῳ δ' ἐπίφημι καὶ αὐτός.

. . . τοὺς δὲ τῇ συγκρίσει ταύτη καὶ διακρίσει φύσιν τινὰ καὶ πότιμον δυσδαίμονα καὶ θάνατον ἈΛΟΙΤΗΝ ἐπικατηγοροῦντας, ἣ σφάλονται διδάξας, οὐκ ἀφείλετο τὸ χρῆσθαι ταῖς εἰδομέναις φωναῖς περὶ αὐτῶν.

Scrib. . . καὶ θάνατον ΜΑΤΗΝ ἐπικατηγοροῦντας.

Ipsius Empedoclis versus prope omnes bene correxit Mullachius (Frgm. v. 108 cet.) Manifestum autem est, Plutarchi verbis contineri explicationem et quasi circumlocutionem quandam Empedocleorum. Sed quum nemo scriptoris locum difficilem explicaturus verbis utatur multo obscurioribus, missis lexicographorum de vi formaque vocabuli ἀλοιτήν vanis commentis, verbum desideratur quo Plutarchus ea interpretetur quae post δυσδαίμονα πότιμον apud Empedoclem olim legebantur. Sive igitur Empedocles scripsit ἣ θέμις οὔ, καλέουσι, id quod Plutarchus praec. reip. ger. 28 testari videtur, sive ἀπρὲπέως καλέουσι,

quae Mullachii est sententia, sive etiam *εἰκαίως, καλέονσι*, his omnibus non alia vis est subjecta ac verbis *μάτην ἐπικατηγοροῦσιν*. Quid multa? *ἀλοιτῆς* non minus quam monstra illa *εὐβράγχη, ἀπουλώπιστος, ἀντιπαραπέμπεσθαι, ἀλητήριον* e lexicis est ejiciendum.

Cap. XIII.

Ed. par. 'Ἄλλ' ὃ γε *Παρμενίδης* οὔτε πῦρ ἀνήρηκε οὔτε ὕδωρ οὔτε κρημνὸν οὔτε πόλεις, ὡς φησι *Κολώτης*, ἐν *Εὐρώπῃ* καὶ *Ἀσίᾳ* κατοικουμένας· ὃς γε καὶ *διάκοσμον* πεποιήται, καὶ *στοιχεῖα* μὲν, τὸ *λαμπρὸν* καὶ *σκοτεινὸν*, ἐκ τούτων τὰ φαινόμενα πάντα καὶ διὰ τούτων ἀποτελεῖ.

Scrib. . . . οὔτε πῦρ . . . οὔτε ὕδωρ οὔτε κόσμον οὔτε πόλεις

Praecipitium exhiberi inter exempla rerum quae sint quum incredibile sit, *κόσμον* scripsi, quo sermo a primis elementis ad opera hominum melius procedere videatur. Ceterum ne quis haereat in verbo *διάκοσμον* — quemadmodum ipse parumper *διαίρεσιν* πεποιήται scribendum esse credidi, quod paulo supra de Epicuro dictum esset ὡς *μῆς οὔσης* (τῆς φύσεως) εἰς δύο πεποιήται τὴν *διαίρεσιν* — ex ipso *Parmenide* petatum est. Mull. v. 120: τῶν σοι ἐγὼ *διάκοσμον* εἰκότα πάντα φαίσω. Nec vero ibi significat mundi fabricam, quae est solita interpretatio, (quamvis ipse *Plutarchus* illam carminis *Parmenidei* partem *κοσμογονίαν* nominet amator. 13) sed ordinem et dispositionem.

Ib. ed. par. . . . καὶ οὐδὲν ἀρῆστον (*Parmenides*), ὡς ἀνὴρ ἀρχαῖος ἐν *φυσιολογίᾳ*, καὶ συνθεῖς γραφὴν ἰδίαν, οὐκ ἀλλοτριᾶς διαφθορᾶν, τῶν κριῶν παρήκεν.

Scrib. . . . ὡς ἀνὴρ ἀρχηγὸς ἐν *φυσιολογίᾳ*

cf. aq. an ign. 12: διὸ καὶ τὸν *Ἡφαιστον* ἀρχηγὸν αὐτῶν (scil. *τεχνῶν*) ποιῶσι, de mus. 11: φαίνεται δ' *Ὀλυμπος* . . . ἀρχηγὸς γενέσθαι τῆς *Ἑλληνικῆς* καὶ *καλῆς μουσικῆς*.

Ib. ed. par. 'Ἐπεὶ δὲ καὶ *Πλάτων*, καὶ *Σωκράτης* ἔτι πρότερος, συνείδεν ὡς ἔχει τι *δοξαστὸν* ἢ φύσις . . . τοῦ νοητοῦ δὲ ἕτερον εἶδος,

'Ἔστι γὰρ οὐλομελές τε καὶ ἀτρεμές, ἢδ' ἀγένητον,

ὡς αὐτὸς εἶρηκε, . . . ταῦτα συγκοφαντῶν . . . ὁ *Κολώτης* . . . ἀπλῶς φησι πάντα ἀναιρεῖν τῷ ἐν ὃν ὑποτίθεσθαι τὸν *Παρμενίδην*.

Scrib. 'Ἐπεὶ δὲ καὶ πάντων καὶ *Σωκράτους* ἔτι πρότερος . . .

Restituenda enim est vulgata lectio, quam *Wytttenbachius* nescio quo occaecatus errore in deterius mutavit. Nam quum non solum quae in apodosi leguntur ad solum *Parmenidem* attineant, sed etiam in priore enunciatione ὡς αὐτὸς εἶρηκε *Parmenideo* versui additum sit, manifestum est, omni enunciatione non *Platonis* vel *Socratis* sed *Parmenidis* de duplici rerum natura doctrinam contineri. Duae enim partes erant carminis ejus: τὰ πρὸς ἀλήθειαν et τὰ πρὸς δόξαν.

Ib. ed. par. (*Parmenides*) . . . εἰς μὲν τὴν τοῦ ἐνὸς καὶ ὄντος ἰδέαν τίθεται τὸ νοητὸν, ὃν μὲν ὡς αἰδιον καὶ ἀφθαρτον . . . εἰς δὲ τὴν ἄτακτον καὶ φερομένην τὸ αἰσθητὸν· ὃν καὶ κριτήριον ἰδιόν ἐστιν.

'Ἡ μὲν ἀληθείης εὐπειθέος ἀτρεκ [ἐς ἦτορ]

τοῦ νοητοῦ καὶ κατὰ ταῦτα ἔχοντος ὡσαύτως ἀπίστομον,

Ἡ δὲ βροτῶν δόξας, αἷς οὐκ ἔνι πίστις ἀληθείης
διὰ τὰ παντοδαπὰς μεταβολὰς . . . δεχομένοις ὁμιλεῖν πράγμασιν.

Scrib. . . . καὶ φθειρομένην τὸ αἰσθητὸν ὧν καὶ κριτήριον ἰδεῖν ἔστιν ἡμῶν
ἀληθείης . . . ἡδὲ βροτῶν δόξας, ταῖς

φθειρομένην scripsi pro φερομένην quo melius opponatur superioribus: ἀάδιον καὶ ἄφ-
θαρτον. Sic infra legitur cap. 16: τὸ ἀνώλεθρον τῷ φθειρομένῳ. Saepissime vero con-
fundi a librariis φέρεσθαι et φθείρεσθαι docet Cobet. N. L. p. 404. Reliqua quomodo sint
corrigena apparet ex Diog. L. IX. 22 (plures auctores citat Mullach. ad. v. 28). Ibi
enim Parmenideorum versuum haec est forma: Χρῶ δέ σε πάντα πινθέσθαι, ἡμῶν . .
ἡδὲ Formula ἰδεῖν ἔστι (sic recte ante Wyttenbachium legebatur) sexcenties apud
Plutarchum legitur.

Cap. XV.

Ed. par. . . . ἐξίσταται [scil. τὸ δὲ ἕτερον καὶ μηδέ ποτε ὡσαύτως ἔχον] δι' ἀσθένειαν,
ἅτε τῆς ὕλης περὶ τὸ εἶδος [ideam] ὀλισθαινούσης καὶ πάθη πολλὰ καὶ μεταβολὰς
ἐπὶ τῆν εἰκόνα τῆς οὐσίας, ὥστε κινεῖσθαι καὶ σαλεύεσθαι, δεχομένης.

Scrib. . . . καὶ μεταβολὰς ἐπὶ τῆς οὐσίας, . . . δεχομένης.

Nam τῆν εἰκόνα ex iis quae subsequuntur: Πλάτωνα μὲν εἶναι τῆν εἰκόνα
τοῦ Πλάτωνος huc vitiose venisse existimo. Μεταβολαὶ τῆς ὕλης ἐπὶ τῆν εἰκόνα τῆς οὐσίας
essent mutationes materiae in imaginem substantiae, quod quam sit absurdum apparet.
Fiunt autem mutationes in substantia imaginis, ut infra legimus μονιμώτερα πρὸς οὐσίαν
et cap. 16: μόνιμα καὶ ἀίρεττα ταῖς οὐσίαις.

Cap. XVII.

Ed. par. (Epicurus scribit ad Colotem): Ὡς σεβομένην γάρ σοι τὰ τότε ὑφ' ἡμῶν
λεγόμενα, προσέπεσεν ἐπιθύμημα ἀφρησιολόγητον, τὸ περιπλακῆναι ἡμῖν γονάτων ἐφαπτό-
μενον καὶ πάσης τῆς εἰδισμένης ἐπιλήψεως γίνεσθαι, κατὰ τὰς σεβάσεις τιμῶν καὶ λιτῆς.

Scrib. καὶ πάσης τῆς εἰδισμένης ἐπικλήσεως γίνεσθαι.

Quamquam Epicurus verbis non minus quam re ipsa lasciviens tam incondito et
abjecto dicendi genere usus est, ut conjectura quid dixerit assequi saepe difficillimum sit
(cf. Lob. ad Phryn. p. 283), tamen plerique editores ἐπιλήψεως in suspicionem vocare non
dubitaverunt. Comparanti autem Plutarchi de Epicureis verba: τοὺς ὑμετέρους βρόμους καὶ
ὀλολυγμοὺς καὶ κροτοθορύβους, καὶ σεβάσεις καὶ ἐπιθειάσεις, αἷς προτρέπεσθε καὶ καθυμ-
νεῖτε τὸν ἐπὶ ἡδονὰς παρακαλοῦντα et Epicuri κατὰ τὰς σεβάσεις τιμῶν (?) καὶ λιτῆς et
rursus Plutarchi: τοῦ δὲ ἀντιλιτανεύοντος videtur mihi vocabulo ἐπιλήψεως vociferatio
quaedam et invocatio subesse. Quare ἐπικλήσεως scripsi, etiam Cobeti emendationis cujus-
dam memor quae N. L. p. 527 legitur.

De loquendi formula γίνεσθαι τινος cf. quae nuperrime prodierunt Bernhardyi
Paralip. ad Synt. II. p. 67.

Cap. XXVII.

Vulg. ante Wyt. τὰ καλὰ ταῦτα καὶ λεία καὶ προσηνῆ κινήματα τῆς σαρκός.

Ed. par. τὰ μαλακὰ ταῦτα.

Scrib. τὰ ἀπαλά cf. supra ad libr. non posse . . . cap. XI.

Ib. ed. par. τὸ δὲ φύσει περιέχεσθαι τὰ τεκόνια τῶν γειναμένων, οὐχὶ πᾶσι φαινόμενον ἀναιρεῖτε;

Scrib. τῶν γεννωμένων

οἱ γεινάμενοι enim parentes sunt. περιέχεσθαι τινος apud Plutarchum est amorem aliquem complecti. cf. vit. Arat. 50: λησισαὶ . . . κρημνῶν περιέχονται. sympos. 6, 3. 2: τοῖς πόροις τούτοις ὧν ἐνιοὶ περιέχονται καὶ ἀγαπῶσι. vit. Them. 9: μηδενὸς δὲ ὑπακούοντος ἀλλὰ τῆς Πελοποννήσου περιεχομένων.

Cap. XXXIII.

Ed. par. Καίτοι ὅτι Μητροδώρος εἰς Πειραιᾶ κατέβη, . . . πρὸς πάντας ἐγράφειτο καὶ πάσαις ἐπιστολαῖς, μεγαληγοροῦντος Ἐπικούρου καὶ σεμνύοντος ἐκείνην τὴν ὁδόν.

Scrib. . . πρὸς πάντας ἐγράφειτο καὶ πάσας ἐπιστολαῖς, μεγαληγοροῦντος Ἐπικούρου cf. de lat. viv. 3: (de hac ipsa re) μηδὲ διάπεμπε βίβλους, πᾶσι καὶ πάσαις ἐπιδεικνύμενος τὴν σοφίαν, non posse 12: Πυθοκλέους δὲ πάντες καὶ πᾶσαι δέονται δι' Ἐπικούρου. ibid. 27: πάντας εἶναι καὶ πάσας προθύμους τῷ Κερβέρω διαδάκνεσθαι. Praeterea de hac formula cf. Wyt. Ind.

Cap. XXXIV.

Ed. par. . . διακελεύεται (Epicurus) „μὴ νόμοις καὶ δόξαις δουλεύοντα ζῆν, ἐφ' ὅσον ἂν μὴ τὴν διὰ τοῦ πέλας ἐκ πληγῆς ὄχλησιν παρασκευάζωσιν.“

Interpr. par. nisi quatenus ob vicinum ictum perturbationem afferunt.

Scrib. τὴν διὰ τὰς πέδας ἢ ἐκ πληγῆς ὄχλησιν.

Quae enim proxime sequuntur: εἰ μὴ προσῆ φόβος πληγῆς καὶ κολάσεως indicare videntur, supra plagae alterum poenae genus additum fuisse. Quamquam quod supra de Epicuri sermone disputatum est hic quoque valet.